

**МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ: ШТРИХИ ДО ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА
(до 110-річчя від дня народження видатного співака)**

Г.Хоткевичем самодіяльного Гуцульського театру. Івано-Франківськ, 2000. 96 с.

2. Жулинський М. Г. Нація. Культура. Література: нац.-культ. міфи та ідейно-естет. пошуки укр. літератури. Київ, 2010. 560 с.

3. Ігошкіна Н. Г. Культурологія мистецтва : навч. посіб. Київ, 2005. 208 с.

4. Коломієць Р. Феномен Коломийського театру. Практика неймовірностей. Івано-Франківськ, 2010. 143 с.

5. Мірчук І. Історія української культури. Мюнхен – Львів, 1994. 373 с.

6. Нариси з історії Дрогобича (від найдавніших часів до початку ХХІ століття). Науковий редактор Л. Тимошенко. Дрогобич, 2009. 319 с.

Theater by G. Khotkevich]. Ivano-Frankivsk, 96 p. [in Ukrainian].

2. Zhulynskiy, M. H. (2010). *Natsiia. Kultura. Literatura: nats.-kult. mify ta ideino-estet. poshuky ukr. literatury* [Nation. Culture. Literature: national-cult. myths and ideological aesthetics. search ukr. Literature]. Kyiv, 560 p. [in Ukrainian].

3. Ihoshkina, N. H. (2005). *Kulturolohiia mystetstva : navch. posib.* [Art Cultural Studies: Educ. Tool]. Kyiv, 208 p. [in Ukrainian].

4. Kolomiets, R. (2010). *Fenomen Kolomyiskoho teatru. Praktyka neimovirnosti* [The phenomenon of the Kolomyia Theater. The practice of infidelity]. Ivano-Frankivsk, 143 p. [in Ukrainian].

5. Mirchuk, I. (1994). *Istoriia ukrainskoi kultury* [History of Ukrainian Culture]. Lviv, 373 p. [in Ukrainian].

6. *Narysy z istorii Drohobycha (vid naidavnishykh chasiv do pochatku XXI stolittia)* (2009). [Essays on the History of Drohobych (from the Ancient Times to the Beginning of the 21st Century)]. Scientific Editor L. Tymoshenko. Drohobych, 319 p. [in Ukrainian].

REFERENCES

1. Arsenych, P. (2000). *Hutsulshchyna u tvorchosti Hnata Khotkevycha. Do 90-richchia vid dnia stvorennia H.Khotkevychem samodiatnoho Hutsulskoho teatru* [Hutsul region in the work of Hnat Khotkevich. To the 90th Anniversary of the Creation of the Amateur Hutsul

Стаття надійшла до редакції 12.07.2019

УДК 78.071.2(44=161.2)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.182249>

Оксана Бобечко, кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Наталія Тепла, студентка магістратури Інституту музичного мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

**МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ: ШТРИХИ ДО ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА
(до 110-річчя від дня народження видатного співака)**

У статті розглядається мистецький доробок видатного співака Мирослава Скали-Старицького (1909 – 1969), який сприяв популяризації української музичної культури в Європі та Америці та став яскравим репрезентантом України у світовому полікультурному просторі. Висвітлюються його творчо-виконавська, педагогічна й громадська діяльність в контексті розвитку українського та європейського вокального виконавства, аналізується внесок митця в консолідацію українців за межами рідної землі.

Ключові слова: Мирослав Скала-Старицький; вокальне мистецтво; співак; тенор; оперний театр; музично-драматична студія; еміграція.

Лит. 6.

Oksana Bobechko, Ph.D.(Art Studies),
Associate Professor of the Folk Musical Instruments and Vocal Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Nataliya Tepla, Master Student at the Institute of Musical Art
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

**MYROSLAV SKALA-STARYTSKIY: STROKES TO THE CREATIVE PORTRAIT
(in honor of 110th anniversary of the great singer's birthday)**

The article deals with the artistic works of the prominent singer Myroslav Skala-Starytskiy (1909 – 1969), who contributed to the popularization of Ukrainian musical culture in Europe and America and became a vivid representative of Ukraine in the world's multicultural space. His creative, performing, pedagogical and social activities are covered in the context of the development of Ukrainian and European vocal performance art, and the artist's contribution to the consolidation of Ukrainians outside of his homeland is analyzed. The initial stage of the creative development of M. Skala-Starytskiy is examined, the stage associated with Ukraine, the period of the establishment and triumph of an outstanding singer on the concert and opera stages of Europe, America and Africa. The repertoire of the artist's work and the geography of his concert-performing activity, which impresses with its

vastness, was analyzed. The research contains reviews of the opera and concert performances of the famous tenor by professional critique of that time. The article also highlights the pedagogical activity of M. Skala-Starytskiy, particularly, his work in his own music and drama studio, which was distinguished by patriotic orientation and was opened by the singer in Paris in 1963. It tells about the "Ukrainian" method of this pedagogue's teaching and about his students who became known performers. Also, the publication reviews the public activity of the artist, which primarily aimed at promoting and popularizing Ukrainian musical culture abroad. Summarizing the above, the authors note that the brilliant career of this opera and concert singer, the successes of M. Skala-Starytskiy in the pedagogical field, which proved the effectiveness of the "Ukrainian" method of the pedagogue, active social educational activities of the artist, confirm his irreplaceable role in the consolidation of Ukrainian culture in the world.

Keywords: Myroslav Skala-Starytskiy; vocal arts; a singer; tenor; an opera house; music and drama studio; emigration.

Постановка проблеми. Музичне мистецтво кожного народу є вагомим надбанням його національної культури. Яскравим репрезентантом України у світовому полікультурному просторі виступає вокальне мистецтво, яке на найвищому фаховому рівні представлене непересічними особистостями українських співаків. Багато з них, народившись в Україні, мешкали та творили у різних країнах світу. Їх високопрофесійна творчо-виконавська, педагогічна й громадська діяльність сприяли поступу та популяризації української музичної культури, як в середовищі емігрантів, так і народів, де вони проживали. Уславлені виконавці Модест Менцинський, Олександр Мишуга, Соломія Крушельницька, Марія Сокіл, Орест Руснак, Іванна Синенька-Іваницька, Клим Чічка-Андрієнко, Зенон Дольницький, Василь Тисяк та ін. допомагали інтеграції української музичної культури в світовий культурний простір, а також консолідації українців за межами рідної землі. До цієї плеяди також належить видатний співак Мирослав Скала-Старицький (1909 – 1969), ім'я якого довгі роки було “замовчуване, неприйнятне для української радянської культури, бо належав до тих, котрі трактувалися офіційною ідеологією як “відщепенці”, “зрадники”. Зате на той час його вже знали в Європі, Америці, Африці, він виступав в п'ятнадцяти країнах світу... маючи всюди великий успіх” [6, 8]. Оперний співак, педагог, музично-громадський діяч М. Скала-Старицький пройшов свій триумфальний мистецький шлях за межами України. Своім прикладом він підтвердив незамінну роль митців в утвердженні української культури у світі. З нагоди 110 річниці від дня його народження, назрілим видається звернення до особистості митця, творчо-виконавська діяльність якого є складовою частиною духовної культури українського народу.

Мета статті полягає у розкритті особливостей мистецького доробку відомого українського співака, педагога та музично-громадського діяча М. Скали-Старицького в контексті розвитку українського та європейського вокального виконавства.

Огляд останніх досліджень і публікацій.

Варто зауважити, що до творчої постаті М. Скали-Старицького зверталися у своїх дослідженнях М. Петраш, Я. Михальчишин, Г. Карась, Є. Лазаревич, М. Зубеляк. Також про видатного співака знаходимо публікації у вітчизняних часописах авторства Л. Бояновської, Л. Вітошинської, І. Мандзій, В. Шалайського. Однак, багатогранна мистецька особистість М. Скали-Старицького потребує більш детального висвітлення у наукових дослідженнях. Актуальними для опрацювання залишаються окремі аспекти життя і творчості співака, що був змушений жити на чужині, проте залишився прибічником національної культури та її невтомним пропагандистом.

Виклад основного матеріалу. Мирослав Скала-Старицький народився 13 червня 1909 року в містечку Скала-Подільська, сьогодні – Борщівського району Тернопільської області. Його батько – Григорій Старицький (1875 – 1943) був дяком та регентом церковного хору в Скалі, а також керівником світського хору “Просвіти”. Мати – Анастасія Старицька (1887 – 1982), окрім ведення домашнього господарства, також співала в хорі та брала участь в аматорських виставах. Зростаючи в інтелігентній, освіченій, патріотично-налаштованій родині, Мирослав рано почав співати та займатися музикою. Закінчивши гімназію в Станіславові (сьогодні Івано-Франківськ), він мав намір продовжити навчання у Львові, однак, на заваді став брак коштів. Повернувшись додому, деякий час працював у кооперації, проте мистецьке покликання та музичний талант (юнак мав прекрасний голос) не давали йому спокою. 1929 року він вступив до трупи Українського народного театру імені І. Тобілевича, який було засновано 1928 року в Станіславові. Вперше на його сцені він зіграв роль Молодого Гуцула в опері С. Монюшка “Галька”. Також виступав в театрі під керівництвом галицького режисера та знаного театрального діяча Й. Стадника. Виступи в західноукраїнських мандрівних театрах, а також з хором “Думка”, очолюваним талановитим диригентом Л. Крушельницьким, дозволили йому відчути

себе актором та співаком. Вдало виконані ролі, серед яких Андрій в опері “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського, Петро в “Наталці Полтавці” М. Лисенка, а також головні партії в оперетах “Циганський барон” Й. Штрауса, “Весела вдова” Ф. Легара, “Корневільські дзвони” Р. Планкета, додали впевненості у правильності обраного творчого життєвого шляху. Слід зауважити, що з молодих років Старицький ніколи не полишав сцену, за винятком військової служби (1932 – 1933) та музичних студій у Львові (1937 – 1941).

З метою вдосконалення виконавських здібностей Мирослав 1937 року вступив до Львівського вищого музичного інституту ім. М. Лисенка, де навчався вокалу в класі професора Лідії Улуханової. Вже під час навчання на перших курсах, обдарований студент Старицький співав Фауста в опері Ш. Гуно “Фауст” та Ленського в “Євгенії Онєгіні” П. Чайковського. Поряд з навчанням в музичному інституті працював солістом та диктором на львівському радіо.

Знакомим для М. Старицького став 1941 рік. Саме тоді він завершив навчання у Львівській консерваторії, одружився з Євгенією Ласовською, що вже тоді була відомою співачкою та отримав посаду першого тенора Українського оперного театру у Львові. Тогочасні відомі критики, зокрема Б. Кудрик та Л. Туркевич, дуже позитивно відгукувались про молодого артиста, пророкуючи йому велике оперне майбутнє. Вони зауважували, що “Голос у Старицького гнучкий, податливий, знаменитий інструмент до всякого роду нюансів, тонкого фразування... непомилна ознака доброї школи” [6, 26]. Однак, театральна кар’єра Мирослава у львівській опері швидко закінчилася. Відчуваючи до себе вороже ставлення з боку театральних колег, які вбачали в його особі не висококласного співака, а насамперед конкурента, в березні 1942 року Старицький покинув Львів та переїхав до Відня. З того часу перед відомим українським співаком відкрилася широка дорога до знаменитих чужоземних сцен на яких він зумів досягнути великого успіху, побудувавши справжню кар’єру оперного та концертного співака. Шлях до слави не був легким. Проте, Мирославу не змогли зашкодити ні незнання мови, ні безгрошів’я, ні проблеми зі здоров’ям.

Наприкінці 1942 року, після відвідування “лекцій співу та виправи з акомпаніатором” [6, 28], він успішно склав державний іспит із відзнакою перед комісією “Raichstheatr Kammer” (відділ опери) на звання оперного співака. Незабаром Старицькому запропонували посаду першого тенора “Pfalz

Opera” в Кайзерслявтерні на театральний сезон 1943 – 1944 років і вони з дружиною виїхали до Західної Німеччини. “Не було воно легко в тому театрі спочатку – згадував співак, – всюди треба найперше ломити перші леди і здобувати собі людей і публіку. В кожному театрі до нових, а до того ще й чужинців-артистів існує певне упередження, нехіть, а іноді і ворожість...” [1, 22]. Все це співак відчув на собі, коли отримав першу роль Рудольфа з “Богемі” Дж. Пуччіні, яку повинен був підготувати за три дні без репетицій з акторами та оркестром. Проте, талановитий українець не лише справився з навмисно поставленим важким завданням, а й отримав своє перше визнання на чужій сцені виявляючи “промінюючу красу тенора, що своє завдання підніс до найвищих вершин мистецтва, як під співочим, так і під музичним оглядом” [6, 31]. Вже згодом, наполеглива праця та велике бажання співати допомогли йому завоювати любов та прихильність німецької публіки, а також повагу колег-акторів.

1943 року співак приїжджав в Україну на похорон батька. Для нього ця поїздка на рідну землю виявилася останньою, адже як зазначив Б. Петраш: “Більше приїхати він не наважився, бо добре розумів, що після 1945-го на батьківщині на нього чекали вже не гастрольні турне, а подорож в далекий Сибір, а може й загибель” [6, 31].

Повернувшись до Німеччини, Старицький з великим успіхом продовжує роботу в театрі, блискуче виконує провідні ролі серед яких Герцог Мантуанський (“Ріголетто” Дж. Верді), Шевальє Дегріє (“Манон Леско” Дж. Пуччіні), Вільгельм Мейстер (“Міньон” А. Тома), Пінкертон (“Мадам Баттерфляй” Дж. Пуччіні), Альфред (“Травіата” Дж. Верді), Рувольф (Steuermann) на кораблі Даланда (“Летючий голландець” Р. Вагнера) та інші. Окремо слід відзначити тріумфальну для артиста роль Дона Альваро в опері “Сила долі” Дж. Верді, яку він зміг опанувати в стислі терміни. “Тут виявився весь блиск композиції Верді через промінну красу тенора, який своє завдання голосово поклав на найвищій височині, пронизуючи рівночасно його глибокою ліричною ніжністю” – писала німецька фахова критика” [6, 32]. Як наслідок, співака запросили до співпраці одночасно три оперні театри: з Дрездена, Праги та Страсбурга. Саме з оперою в Страсбурзі він підписав контракт, якому не судилося втілитися в життя. В зв’язку з воєнними діями театр було закрито. Старицький продовжує успішну виконавську діяльність на сценах Берліна, Лїпська, Праги та Брно.

1945 року митець повертається до Відня де

розпочинається новий виток його артистичної кар'єри. Старицького ангажує Віденська народна опера (Volksopera), він багато виступає та здобуває симпатії публіки. Концерти, які з великим успіхом пройшли в Зальцбурзі, засвідчили, що "Мирослав Скала Старицький стоїть високо понад пересічність сучасних співаків. Чиста інтонація, віртуозне ведення віддиху і сповнене мистецького смаку фразування виявляють незвичайно високе технічне знання та мистецький рівень" [1, 23]. Зазначимо, що саме у віденський період співак, додавши до своїх імені та прізвища назву рідного містечка Скали, почав виступати під театральним псевдонімом Міро Скаля, а також як Мирослав Скала-Старицький.

1947 року М. Скала-Старицький залишив Відень і приїхав до Парижа, який на той час був великим мистецьким центром Європи з бурхливим музично-театральним та концертним життям. Давши великий сольний концерт у славновісному паризькому залі "Gaveau", митець з України отримав схвальні відгуки французької фахової критики. Прискіпливі музичні спеціалісти, які мали честь слухати багатьох непересічних співаків світового рівня серед яких Карузо та Шаляпін, в один голос заявили – "Ось справжній тенор!"... "Це – найкращий голос, який нам доводилося чути" [1, 23]. В цей період митець активно займається й громадсько-просвітницькою діяльністю. Тривалий час він очолює в Парижі Українське товариство імені Т. Шевченка. 1947 року, разом з музикознавцем та скрипалем А. Вирастою, засновує в Парижі "Об'єднання українських професійних музик на чужині (ОУПМ)". "Очолити його, М. Скала-Старицький узявся за організацію об'єднання, основним завданням якого мали бути видавництво українських музичних творів, пошуки і публікація матеріалів про українських митців. На жаль, цих планів не вдалося зреалізувати" [3, 192] – читаємо в дослідженні доктора мистецтвознавства Г. Карась. Потрібно відзначити, що у Відні М. Скала-Старицький, як музично-громадський діяч, входив до складу управи Музичної секції при студентському товаристві "Січ", а також став одним із засновників Товариства українських митців і прихильників українського мистецтва (1960).

Впродовж 1948 – 1953 років концертне життя М. Скали-Старицького проходить на сценах відомих оперних театрів Франції, Швейцарії, Бельгії та Іспанії. Співак досконало вивчає французьку мову. До його репертуару входять нові партії, серед яких Фауст з однойменної опери Ш. Гуно, Каварадоссі з "Тоски" Дж. Пуччіні, князь

Всеволод з опери "Невидимий город Кітедж", Індійський гість з "Садко" М. Римського-Корсакова, Грицько з опери "Сорочинський ярмарок" М. Мусорського та багато інших. Митець повсюдно відчуває любов слухачів і отримує позитивні відгуки критиків. Показовим став допис французького часопису "Nord Eclair" від 6 жовтня 1949 року після тріумфального виступу Старицького в ролі Фауста в Міській опері в Ліллі: "Український тенор Міро Скаля співає і грає досконало. Це артист високого класу" [6, 39]. 1950 року французьке "Товариство Літератури, Науки і Мистецтва" за особливі мистецькі досягнення нагородило М. Скалу-Старицького Срібною медаллю та Почесним дипломом Парижа. 1951 року співак став першим виконавцем провідної партії Ігоря в опері "Іван IV" Ж. Бізе на сцені оперного театру міста Бордо. 1953 року видатний співак був удостоєний честі називатися першим тенором Королівського театру (згодом – Королівська опера) "Theatre Royal de La Monnaie" в Брюсселі, що свідчило про справжнє визнання його таланту та майстерності. Провідні партії в операх Дж. Пуччіні, Ш. Гуно, Р. Леонковалло, Ж. Бізе, Дж. Верді, Г. Берліоза, П. Чайковського звучать у виконанні та інтерпретації М. Скали-Старицького у кращих традиціях співу "бельканто", викликаючи захоплення слухачів та найвибагливіших критиків.

1955 року віртуозною вокальною майстерністю співака мали змогу насолодитися жителі Нью-Йорка. Про його успішний концертний виступ у славновісному концертному залі "Tawn-Holl", де йому акомпанував відомий українець – піаніст і композитор Ігор Соневицький, написав авторитетний часопис "Нью-Йорк Таймс". Вже згодом, впродовж 1959 – 1961 років, співак мав довготривале концертне турне по Америці і Канаді. Виступи з новою концертною програмою стали дарунком для його заокеанських шанувальників, а особливо для тамтешніх українців, які з нетерпінням очікували на виступи уславленого тенора, що перебував на вершині своєї кар'єри.

Потрібно відзначити, що ім'я нашого земляка в середині ХХ століття було надзвичайно популярним в європейському та заокеанському мистецькому світі. Географія його концертно-виконавської діяльності вражала своєю масштабністю. Співаючи сімома мовами: українською, польською, російською, німецькою, англійською, італійською, французькою на сценах провідних театрів Європи й Америки, зокрема у містах Львів (1941 – 1942); Кайзерслаутерн (1943 – 1944, Німеччина); Відень ("Folksoper", 1945 –

1947, Австрія); Мадрид (1948), Барселона ("Gran teatro del Liceo", 1948 – 1949, обидва – Іспанія); Париж ("Opera Comique", 1949), Лілль (1949), Бордо, (1949, 1950, усі – Франція); Цюрих (1950, Швейцарія); Брюссель ("Theatre Royal de La Monnaie", 1953 – 1963, сьогодні Бельгія); Сан-Франциско (1959, США) та інших, М. Скала-Старицький зумів завоювати серця численних шанувальників вокального мистецтва. Слід відзначити, що впродовж 1940 – 1960 років митець також виступав із сольними концертами у Берліні, Мюнхені (обидва – Німеччина), Празі (Чехія), Відні, Зальцбурзі, Інсбруку (Австрія), Парижі (Франція), Нью-Йорку, Детройті, Клівленді, Філадельфії, Чикаго (усі – США), Ванкувері, Вінніпезі, Едмонтоні, Монреалі, Оттаві, Торонто (усі – Канада), Единбурзі, Лестері, Лондоні, Манчестері, Ноттінгемі (усі – Велика Британія) та інших містах, а ще на сценах Алжиру, Марокко, Тунісу.

За океаном М. Скала-Старицький записав ряд платівок. "У Монреалі в канадській філії англійської фірми "Лондон-Рекорд" записав 30 українських пісень... Також наспівав дев'ять грамплатівок у США (української фірми "Хвилі Дністра" (Клівленд), "Арка" – у Нью-Йорку) та Канаді (українська фірма "Ехо" в Монреалі), на французьких фірмах, в т. ч. українських народних пісень та арій з опер зарубіжних композиторів" [3, 847].

Ще однією з граней творчого обдарування М. Скали-Старицького була публіцистика. Він виконував функції критика при театрі Нації у Парижі, був членом Міжнародного Товариства Критиків, яке діяло при згаданому театрі. Його авторитетні відгуки про оперні вистави та концерти, а також статті присвячені різним питанням вокального мистецтва, друкувались на сторінках часописів "Свобода", "Українське слово", "Громада", "Шлях перемоги", "Українська думка", "Вісті", "Овид". Сучасники митця прислухалися до його фахової думки, адже він завжди дуже різко висловлювався проти дилетантизму в музичній критиці української діаспори [3, 765].

Маючи "твердий національний хребет" [6, 44], М. Скала-Старицький завжди залишався патріотом України, одним з найпалкіших пропагандистів української музики за кордоном. Красномовними є слова бельгійського критика, який відзначав: "Треба зазначити, що співак скрізь підкреслює свою українську національність, і в багатьох випадках світова преса зазначає походження артиста. На деяких афішах його національність написана великими буквами, досі

так писали лише про італійських співаків" [6, 42]. Великою приємністю для української діаспори було те, що він, підкреслюючи свою національність, у кожній концертній програмі репрезентував твори українських композиторів. В розмаїтій репертуарній палітрі співака чільне місце посідали українські народні пісні, а також твори М. Лисенка ("За думою дума", "Гетьмани"), В. Матюка ("Веснівка"), С. Людкевича ("Ой вербо, вербо", "Черемоше, брате мій") Я. Степового ("Думка"), О. Нижанківського ("Минули літа молодії", "Засумуй, трембіто"), А. Гнатишина ("Мамо моя", "Пісня"), О. Бобикевича ("Ой, Дніпре, Дніпре", "Рідний край") та інших вітчизняних авторів. Улюбленими для його шанувальників стали арії Андрія "Бачу Київ" та "Молитва за Україну" з опер М. Лисенка "Тарас Бульба" та С. Гулака-Артемівського "Запорожець за Дунаєм".

М. Скала-Старицький не оминав жодної нагоди виступити в заходах, які були пов'язані з Україною. Знаковими для артиста стали: виступ в Жалібній Академії з нагоди 20-річчя з дня смерті Євгена Коновальця (Роттердам, 1958); Шевченківські концерти під час заокеанського турне 1959 – 1961 років; участь в постановці опери М. Аркаса "Катерина", де він виконав роль Андрія, яка відбулася в Детройті (за видатні мистецькі заслуги митець був нагороджений Золотим Ключем міста Детройта); великий концерт (Париж, 1962) та концертне турне Великобританією (1962) з нагоди ювілею М. Лисенка; участь у святкуванні 100-літнього ювілею Братства св. Варвари – українського культурного осередку (Відень, 1962) та ін.

Природним та закономірним для високопрофесійного виконавця було бажання поділитися своїми знаннями та вміннями з молодими співаками. Перші спроби М. Скали-Старицького на викладацькій ниві датуються 1946 роком, коли митець працював як професор співу з учасниками Української Хорової Капели імені св. Володимира, яка була створена після закінчення війни отцем Сапруном при греко-католицькій місії в Парижі. "Солістом у цьому хорі був Василь Тисяк, Скала-Старицький був викладачем співу, працював над вокальною технікою, дикцією, займався сольфеджіо, "одним словом, почав витягати із аматорів що тільки міг" [4, 149]. Однак, невдовзі хор розпався. Скала-Старицький важко переживав ліквідацію колективу, адже вважав, що "Добрий український хор [...] міг би виконати колосальне завдання для української справи, а української культури перед світом зокрема" [4, 149].

1963 року в Парижі відкрилася власна музично-

МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ: ШТРИХИ ДО ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА
(до 110-річчя від дня народження видатного співака)

драматична студія М. Скали-Старицького, де він навчав співу та акторської майстерності талановиту молодь українського походження, передавав власний метод співу. У своїй педагогічній роботі митець опирався на вокальну методику О. Мишуги, який наголошував на великій ролі слова і мови у вихованні співаків [3, 42]. Особливістю згаданої студії було її патріотичне спрямування, адже завдяки українській музиці та пісні педагог прививав любов до української культури та національного музичного мистецтва молодим людям, які були відірвані від рідної землі, не знали та не розуміли мови своїх батьків. “Український” метод за яким співак начав своїх учнів частково описаний в газеті “Свобода”, яка вийшла 1966 року в США. В цій публікації під назвою “Моя метода співу” М. Скала-Старицький зауважив: “Мистецтво співу є все разом: голос, серце, розум, чуття, темперамент, вроджена й набута культура, музикальність, почуття ритму, фрази, розуміння музики, стилів, тексту, культури мови й вимови. Співаємо не тільки голосом, а цілим нашим “я”...” [6, 54]. Результативність “українського” методу педагога підтверджує велика кількість його вихованців, які стали знаними виконавцями. Серед найвідоміших потрібно згадати І. Зелену, О. Андріїшин, У. Чайківську, Л. Вітошинську, В. Бідника, М. Тирпич, Л. Сенткевич, Д. Ганяка. Про їх успішну виконавську діяльність свідчать відгуки в тогочасній місцевій пресі. Зокрема, про виступ послідовників маестро, який відбувся в Парижі 11 червня 1966 року писав Микола Гулак-Артемівський в газеті “Свобода” – “...Цілий концерт пройшов з великим успіхом, а “Запорожець за Дунаєм” – із справжнім тріумфом... Писати про учнів М. Старицького – це писати про нього самого, про його мистецтво співу, яке він з таким самим талантом передає своїм учням” [5, 92].

Зауважимо, що митець дуже важко переживав втрату дружини, яка померла 1968 року. Востаннє уславлений співак виступив 26 січня 1969 року в Парижі на імпрезі, яка була організована Українським Центральним Громадським комітетом з нагоди урочистого відзначення п’ятдесятиліття проголошення соборності українських земель. М. Скала-Старицький виконав три твори: “Гомоніла Україна” М. Лисенка до слів Т. Шевченка, “Ой Дніпре, Дніпре” та “Рідний Край” О. Бобикевича до слів Г. Чупринки, які стали для нього глибоко символічними. Саме в цих піснях проявилася його велика любов до рідного краю, туга за Україною. Сумуючи за рідною домівкою, М. Скала-Старицький говорив:

“Чужина вбиває не засланням, а безнадією, самотністю і зайвістю”, “Я нічого так собі тепер не бажаю, як вернутися додому. До Скали, до Львова, до Києва, на Україну” [2, 17].

17 лютого 1969 року М. Скали-Старицького не стало. Похований видатний співак на цвинтарі невеличкого французького містечка Епіне. Як зазначає Б. Петраш: “Для історії української та світової культури залишився яскравий образ Мирослава Скали-Старицького – вишуканого тенора, непересічного педагога та громадсько-активного мистця-патріота” [6, 60].

Висновок. Підсумовуючи, потрібно відзначити, що видатний український співак, педагог та громадський діяч Мирослав Скала-Старицький залишив помітний слід в українській та європейській музичній культурі. Його мистецький доробок вирізняється високопрофесійним культурним й музично-виконавським рівнем, наявністю різноманітного і різностильового репертуару. Активна інтеграція митця в європейське оперне та концертно-камерне вокальне виконавство, а відтак завоювання провідних позицій, не завадили йому залишитися патріотом України та одним з найпалкіших пропагандистів української музики за кордоном. Близька кар’єра оперного та концертного співака, успіхи М. Скали-Старицького на педагогічній ниві, що засвідчили результативність “українського” методу педагога, активна громадсько-просвітницька діяльність митця, підтверджують його незамінну роль в утвердженні української культури у світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітошинська Л. Лаври Міро Скали. Музика. 1991. № 6. С. 22–23.
2. Зубеляк М. Мирослав Скала-Старицький – український співак, педагог, патріот (до 100-річчя від дня народження). Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Вип. 17–18. Івано-Франківськ, 2009–2010. С. 15–18.
3. Карась Г. В. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття: монографія. Івано-Франківськ, 2012. 1164 с.
4. Лазаревич Є. Мирослав Антонович і Мирослав Скала-Старицький. Українська музика: Науковий часопис ЛНМА ім. М. В. Лисенка. Львів, 2012. Ч. 2. С. 147–160.
5. Михальчишин Я. З музикою крізь життя. Упор., вст. стаття Л. В. Мелех-Яросевич. Львів, 1992. 223 с.
6. Петраш Б. Мирослав Скала-Старицький (Міро Скаля): біографічна повість. Тернопіль, 1998. 104 с.

REFERENCES

1. Vitoshynska, L. (1991). Lavry Miro Skaly [Lavry Miro Skaly]. *Music*. No. 6. pp. 22–23. [in Ukrainian].
2. Zubelyak, M. (2009–2010). Myroslav Skala-Staryczkyj – ukrajynskij spivak, pedagog, patriot (do 100-richchya vid dnya narodzhennya) [Myroslav Skala-Starytskyi – Ukrainian singer, teacher, patriot (to the 100th anniversary of his birthday)]. *Bulletin of the Precarpathian University. Art studies*. Vol. 17–18. Ivano-Frankivsk. pp. 15–18. [in Ukrainian].
3. Karas, G. V. (2012). *Muzychna kultura ukrajynskoyi diaspory u svitovomu chasoprostori XX stolittya*: monografiya [Musical culture of the Ukrainian diaspora in the world time space of the twentieth century: a monograph]. Ivano-Frankivsk, 1164 p. [in Ukrainian].
4. Lazarevych, Ye. (2012). Myroslav Antonovych i Myroslav Skala-Staryczkyj [Myroslav Antonovich and Myroslav Skala-Starytskyi]. *Ukrainian music: Scientific journal LNMA im. M.V. Lysenko*. Lviv. Part 2. pp. 147–160. [in Ukrainian].
5. Myxalchyshyn, Ya. (1992). Z muzykoyu kriz zhyttya [With music through life]. *Compiler, introductory article L.V. Melekh-Yaroshevich*. Lviv, 223 p. [in Ukrainian].
6. Petrash, B. (1998). *Myroslav Skala-Staryczkyj (Miro Skalya): biografichna povist* [Myroslav Skala-Starytsky (Miro Scala): biographical novel]. Ternopil, 104 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.05.2019

УДК 78.071.5:378.091

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.182359>

Ірина Кліш, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ВОКАЛЬНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано основні аспекти формування і розвитку вокально-виконавських здібностей студентів музично-педагогічних факультетів (інститутів) закладів вищої освіти України.

Неодмінною умовою у визначенні творчих завдань майбутнього вчителя музичного мистецтва є оволодіння основними прийомами вокальної техніки. Без цього педагог не зможе втілити свої творчі задуми у професійній діяльності. У процесі підготовки студента-вокаліста розвивається голосовий апарат, діапазон голосу, студент-вокаліст опановує певними технічними навиками співу, різноманітними засобами вокально-музичної виразності, стилістичними особливостями виконуваних творів. Важливою проблемою у підготовці вчителя музики до вокально-педагогічної творчості є формування психологічних якостей особистості вчителя. Формування і розвиток цих якостей дасть можливість майбутньому учителеві успішно розв'язувати творчі завдання, які будуть виникати у його повсякденній навчально-виховній праці.

Ключові слова: спів; голос; педагогічна діяльність; вдосконалення; діапазон; артикуляція; дихання; вокальна школа.

Лит. 9.

Iryna Klish, Associate Professor of the Folk Musical Instruments and Vocal Singing Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

VOCAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF MUSICAL ARTS IN THE
EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

The article analyses the principal aspects pertaining to the formation and development of vocal and performance capacities in students of musical and pedagogical faculties (institutes, departments) within higher education institutions of Ukraine.

One necessary prerequisite to ascertain creative assignments of a future teacher of musical arts is for the teacher to be skilled and trained in principal techniques of vocal mastery. Unless this prerequisite is secured, the teacher shall not be able to implement his or her creative ideas in his or her professional activities.

In the process of training of a student mastering vocal singing, his or her voice box (vocal apparatus) as well as voice range undergo a process of development; the vocal singing student masters certain technical skills and abilities pertaining to singing, miscellaneous means of vocal and musical expression, stylistic peculiarities of works that are being performed. In order to expand the general outlook, it is necessary to be familiarised with certain fundamental knowledge from the realm of theory of singing. Vocal development and training are streamlined according to an individual plan elaborated by the teacher. The teacher must consider individual peculiarities of a